

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ваня Куздова Банабакова

в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни
науки“,

професионално направление 3.7. „Администрация и управление“,
научна специалност „Организация и управление извън сферата на
материалното производство (сигурност и отбрана)“,

Национален военен университет „Васил Левски“,

гр. Велико Търново

на дисертационен труд с автор

Иварс Алфредович Линде

**НА ТЕМА: Управленски цели и измеримост на качеството на висшето
образование**

представен за придобиване на образователно-научна степен „Доктор“

по докторска програма „Социално управление“

2019 г.

I. Общо представяне на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд изследва актуална за източноевропейските страни /на примера на Латвия/ научно-приложна проблематика, свързана с повишаване на качеството на висшето образование и респективно неговата конкурентоспособност на световния образователен пазар.

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 217 страници и включва увод, пет глави, заключение и списък с използвана литература. В дисертационния труд са представени 3 таблици и 32 фигури и диаграми.

Изпозвани са 111 литературни източника, включително и интернет източници.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Актуалността на темата на дисертационния труд се определя от следните предпоставки: образованието като цяло и в частност висшето образование определят насоките и перспективите на развитие на държавата и обществото; концепцията за образование се намира под непрекъснато влияние от демократизация, глобализация, оптимизация и развитието на информационните технологии; необходимостта от изменения във висшето образование в Латвия е свързана и с включването на страната в обединената сфера на европейското образование и присъединяването към Болонския процес; необходимост от единен подход за оценка на образованието на основата на формирането на структури за европейска квалификация за непрекъснато образование, която включва всички нива на образование със съответните изискванията за качество; трудности при реализацията и оценката на единни критерии за качество поради голямото многообразие от виждания, специалности и образователни програми; необходимост бъдещото общество да се ориентира към образование през целия активен живот, за да се обезпечи конкурентоспособност на местно, регионално и глобално ниво; необходимост от реформи в системата на висшето образование в Латвия, които да осигурят висококачествено, конкурентоспособно на международно ниво и базирано на научни изследвания висше образование, предлагано от добре управлявани висши учебни заведения с повишена роля на държавните институции в този процес.

В увода е обоснована актуалността на темата и са заложили три работни хипотези.

В дисертационния труд обектът, предметът и целта са дефинирани точно и ясно.

Обект на настоящия дисертационен труд е държавната политика за осигуряване и развитие на качеството на висшето образование в университетите в Латвия и ролята на осигуряване на качеството в развитието на висшите учебни заведения в Латвия, за да се повиши тяхната конкурентоспособност.

Предмет на изследването са ефективността на държавната политика за осигуряване и развитие на качеството на работата на системата на висшето

образование и ролята на качествено образование за успешната финансова дейност на университетите в процеса на променящите се пазарни отношения.

Целта на дисертационния труд е въз основа на резултатите от научните изследвания и натрупания практически опит да се подобрят концептуалните подходи и методологии за осигуряване и развитие на качеството на учебните планове и учебните програми в съответните специалности и да се разработят необходимите модели за събиране и прилагане на информация, които ще бъдат използвани в процеса на промяна на външните и вътрешните условия и ще са полезни за управление на качеството на висшето образование.

Постигането на целта на дисертационния труд е на основата на изпълнението на следните седем **научноизследователски задачи**:

- изследване на съществуващите проучвания за качеството на висшето образование;
- анализ на висшето образование като инструмент за развитие управление на държавата;
- да се обосноват възможните подходи за повишаване на конкурентоспособността на висшето образование в Латвия;
- да се проведе сравнителен анализ на методите за класификация при формирането на национални и глобални рейтингови таблици;
- разработване на математически модел за оценка на рейтинга на висше учебно заведение;
- прилагане на разработения модел за намиране на правилното въздействие на държавата за повишаване на качеството на висшето образование;
- емпирична проверка на разработената методология за планиране и изграждане на учебния процес и за формиране на обучителни групи.

При разработване на дисертационния труд и за постигане на целта, решаване на научноизследователските задачи и доказване на работните хипотези са използвани научно-изследователски подходи и методи като: системния подход, социологическото изследване, теорията за вземане на решения, анкетиране, методите за сравнение, класификация, групиране и статистически методи за анализ и прогнозиране.

Основните изследвания и анализи в дисертационния труд се основават на проведено анкетно проучване, в което вземат участие 80 студента, разпределени в 4 групи, като целта на експеримента е установяване на закономерностите при усвояване на знанията.

В първа глава, на основата на критичен и сравнителен анализ, са изведени ролята, целта и мястото на висшето образование за развитието на държавата и обществото като цяло. Дефинирани са необходимите управленски цели на държавната политика по отношение развитието на висшето образование и са анализирани негативно действащите фактори върху него. Предложени са модели за организация на учебния процес, приложими при различни подходи на държавната политика.

Във втора глава авторът изследва тенденциите и проблемите при класирането на висшите учебни заведения като акцентира върху необходимостта от прозрачност и точно дефиниране на критериите при приложение на рейтинговата система за висшите учебни заведения.

Трета глава е насочена към изследване на проблемите, свързани с оценяване на качеството на обучението като е използван сериозен инструментариум от математически и статистически методи.

Четвърта глава изследва управленските насоки на държавната политика в областта на висшето образование. Акцентът е насочен към разработване на статистически модел на процеса на обучение при различни варианти на неговата реализация. Доказана е необходимостта от прогнозиране на рейтинга на съответното висше учебно заведение от гледна точка на повишаване на неговата конкурентоспособност.

В пета глава авторът анализира закономерностите и проблемите при усвояване на знания от страна на обучаемите и дава предложения за подобряване на параметрите на функциониране на този процес.

В края на всяка глава на дисертационния труд са представени обобщени изводи, а в края на дисертационния труд общи изводи и предложения за усъвършенстване, съобразно вижданията и констатациите на автора.

Съдържанието на дисертационния труд напълно отговаря на неговата тема. Получените резултати показват, че поставените цел и научно-изследователски задачи са цялостно постигнати. Работните хипотези са доказани на основата на задълбочени емпирични анализи, основани на сериозен статистически и математически инструментариум.

Предложеният дисертационен труд е разработен последователно и логично. Авторът показва много добро владение на терминологията по разглежданата проблематика. Използвал е богат инструментариум от методи за проучване и анализ и значителна база от емпирични данни. Направени са задълбочени проучвания и анализи и са разработени и предложени модели за повишаване качеството на учебния процес във висшите учебни заведения, подобряване на техния рейтинг, осигуряване на конкурентни предимства и развитие на държавната политика в тези насоки.

Обемът на дисертационния труд е оптимален, от гледна точка на цялостност и завършеност на научното изследване и от гледна точка на изискванията за дисертационен труд за придобиване на ОНС „Доктор”.

Разработеният дисертационен труд е лично дело на автора. Не са налице съмнения за плагиатство.

Авторефератът е разработен в обем от 66 страници. Представеният автореферат отразява коректно съдържанието на дисертационния труд на тема Управленски цели и измеримост на качеството на висшето образование, и включва задължителните научни и научно-приложни приноси и списък с научните публикации по темата.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд е с ясно изразени **научни и научно-приложни приноси**.

Като най-значими се открояват следните **научни приноси**.

- На основата на сравнителен и критичен анализ са дообогатени и доразвити управленските научно-теоретичните постановки с приложен характер в насока управление на висшето образование, повишаване качеството на образователната услуга, и повишаване на конкурентоспособността на образователните институции;
- Обоснована е необходимостта от създаване на нови институционални механизми за държавно регулиране в сферата на образованието, обновяване на структурите и съдържанието на образованието, развитие на фундаментална и практическа насоченост на образователните програми и формиране на система за продължаващо образование с цел максимално осигуряване на потребностите на хората, обществото и пазара на труда от качествено висше образование.

Като най-значими се открояват следните **научно-приложни приноси**.

- Проведено е задълбочено проучване и анализ на основата на богат емпиричен материал за извеждане на закономерностите и проблемите при усвояване на знанията от страна на обучаемите и са дадени предложения за подобряване на този процес;
- Разработен и предложен е механизъм за управление на съвременните висши учебни заведения на основата на ефективно държавно регулиране и използване на вътрешните средства и източници за иновационно развитие на системата на висшето образование с цел подобряване на качеството на образование и осигуряване на конкурентни предимства;
- Разработен е математически модел за адекватно ранжиране на висшите учебни заведения на основата на точно дефиниране на критериите за оценка и начина на тяхното оценяване;

Така формулираните приноси приемам като значими за науката и практиката.

По темата на дисертационния труд авторът е представил 19 научни публикации, от които 6 са публикувани в научни издания, индексирани в Web of science и Scopus. От тях, 4 са самостоятелни и 15 са в съавторство. Представените научни публикации отговарят на националните минимални изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“.

Дисертационният труд на тема Управленски цели и измеримост на качеството на висшето образование представлява напълно завършен научен труд и съдържа задълбочени изследвания на поставените проблеми.

Резултатите от изследванията са актуални и приложими, както за Латвия, така и за нашата страна, поради сходните тенденции на развитие и проблеми в сферата на висшето образование.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Дисертационният труд отговаря напълно на изискванията за такъв вид научен труд.

Като бележки мога да посоча:

1. Изводите в края на всяка глава да се формулират като обобщения на получените научни резултати, а не като описание на това какво е направено;
2. Броят на главите на дисертационния труд може да се оптимизира до три, като първа глава се обедини с четвърта, а втора с трета.

Направените бележки, обаче не омаловажат достойнствата на труда. Приемам правото на автора да има свое виждане за структурата на дисертационния труд.

Въпрос:

1. Кои са основните стратегии за развитие на системата на висшето образование в Латвия и в сходни на нея страни, които да доведат до осигуряване на такова качество на висшето образование, което да бъде конкурентно на световния образователен пазар?

Като препоръка и пожелание за бъдещата научно-изследователска работа на автора е продължаване на изследванията по настоящата изключително актуална проблематика не само за неговата страна, но и за всички страни със сходни икономически условия, традиции и проблеми.

V. Обобщено заключение и становище.

Дисертационният труд и авторефератът към него на Иварс Алфредович Линде отговарят напълно на изискванията на нормативните документи за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по докторска програма Социално управление.

Давам положителна оценка на дисертационния труд на Иварс Алфредович Линде на тема Управленски цели и измеримост на качеството на висшето образование и предлагам на уважаемите членове на научното жури, на Иварс Алфредович Линде да бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор“ по докторска програма Социално управление.

29. 01. 2019 г.

Гр. Велико Търново

Разработил становището:

(проф. д-р Ваня Банабакова)